

BATECS?

Discapacitat Intel·lectual
material didàctic

A continuació, trobaràs un seguit d'activitats que tenen com a objectiu aprofundir en l'àmbit de les persones amb problemes de salut mental i, facilitar el treball amb els vídeos relacionats. Aquestes activitats poden adaptar-se a les teves necessitats i estan destinades principalment a persones joves de 12 a 18 anys, encara que poden ser utilitzades per un ampli ventall d'edats, ja que la idea principal és fer reflexionar.

Tot el material està distribuït en tres nivells:

Discapacitat Intel·lectual material didàctic

1 Escolta, reflexiona i actua

Dinàmiques i activitats per realitzar de manera individual o col·lectiva després de visualitzar un vídeo.

- Activitat 1 En primera persona
- Activitat 2 Discapacitat versus diversitat
- Activitat 3 La línia de la vida
- Activitat 4 "Soy yo"
- Activitat 5 Descobreix el teu entorn

2 Per seguir bategant

Listat de recursos complementaris, com entitats que treballen l'àmbit, webs de referència, pel·lícules interessants, estudis, cançons, etc.

3 Pistes metodològiques

Al final del document trobaràs un espai amb pistes metodològiques per treure més partit a cada proposta.

1

Escolta, reflexiona i actua

Activitat 1

En primera persona

Introducció al tema: Una de les eines més útils per tal de comprendre una realitat és realitzar un exercici d'empatia que permeti posar-se al lloc de l'altre i aproximar-se als seus pensaments i emocions.

Recursos: Un quadre imprès i retallat per cada grup/parella d'alumnes.

Número de participants: Entre 5 i 30 persones, depèn de la ràtio del grup classe.

Duració: Una sessió

Metodologia de l'activitat: En primer lloc, cal crear parelles o petits grups (màxim de quatre persones). Retalla i reparteix una frase a cada grup. A partir d'aquí es proposa una lectura crítica d'aquestes frases extretes de batecs (<http://www.365batecs.org>) que aborden la temàtica de la discapacitat. A continuació, hauran d'explicar qui creuen que ho ha dit (usuaris, col·laboradors o professionals), quin és el sentit que consideren que té i quin és l'actitud que ens demanen tenir en relació a la discapacitat intel·lectual.

La posada en comú a nivell de classe ha de permetre identificar algunes de les principals dificultats i necessitats davant la discapacitat intel·lectual.

“En el centre sóc responsable de les coses que faig”

“La clau per donar una bona atenció és adaptar-nos a cada persona”

“Assumir que no pots fer les coses sol és el més difícil”

“Tornar a començar és el més dur”

“Hem de tractar a les persones amb discapacitat com ens agradaria que ens tractessin a nosaltres”

“Descobreixes que el món de la discapacitat és ple de persones amb moltes capacitats”

“Fomentem les relacions interpersonals per millorar la integració de les persones amb discapacitat”

“He après a apreciar les persones”

“L’activitat física permet sortir de la rutina, redueix l’ansietat i millora les habilitats socials”

“A través de la música han après a expressar el que senten i relacionar-se entre si”

FRASES

QUI LA DIU?

“En el centre sóc responsable de les coses que faig”

Usuari/a

“La clau per donar una bona atenció és adaptar-nos a cada persona”

Professional

“Assumir que no pots fer les coses sol és el més difícil”

Usuari/a

“Tornar a començar és el més dur”

Usuari/a

“Hem de tractar a les persones amb discapacitat com ens agradaria que ens tractessin a nosaltres”

Professional

“Descobreixes que el món de la discapacitat és ple de persones amb moltes capacitats”

Col·laborador/a

“Fomentem les relacions interpersonals per millorar la integració de les persones amb discapacitat”

Professional

“He après a apreciar les persones”

Usuari/a

“L'activitat física permet sortir de la rutina, redueix l'ansietat i millora les habilitats socials”

Professional

“A través de la música han après a expressar el que senten i relacionar-se entre si”

Col·laborador/a

1

Escolta, reflexiona i actua

Activitat 2

Discapacitat versus diversitat

Introducció al tema: A través d'aquesta activitat l'alumnat reflexionarà entorn del concepte de discapacitat.

Recursos: Fulls amb la definició de discapacitat i les preguntes per tot l'alumnat.

Número de participants: Entre 5 i 30 persones, depenent de la ràtio del grup classe.

Duració: Una sessió

Metodologia de l'activitat: Inicialment es demanarà a l'alumnat que intenti elaborar la seva pròpia definició sobre el concepte discapacitat. Posteriorment es passarà un paper per cada alumne amb la definició elaborada per la Convenció Internacional de Drets de Persones amb Discapacitat (2012) i es demanarà que se subratllin les paraules claus de la definició.

“La discapacitat és la situació que resulta de la interacció entre les persones amb deficiències previsiblement permanents i qualsevol de les barreres que limiten o impedeixin la seva participació plena i efectiva en la societat, en igualtat de condicions amb la resta de persones.”

Llavors es plantejaran les següents qüestions relacionades a les definicions que s'han treballat anteriorment:

Coincideix aquesta definició amb la que tu has fet?

Quins elements canvia o incorpora?

Com creus que aquesta nova visió de la discapacitat fa canviar també l'atenció a les persones amb discapacitat? En quins elements es focalitza aquesta atenció?

Amb el que s'ha treballat anteriorment, és el moment d'introduir un nou concepte, el qual s'ha proposat com a alternatiu (amb certs matisos) del de discapacitat intel·lectual. Es tracta del concepte de **diversitat funcional**. S'entén com un fenomen que afectaria a tota la societat i no únicament a persones concretes. Consisteix a assumir que no existeixen capacitats o incapacitats, sinó diversitat de funcions de resposta a un estímul concret. Aquesta diversitat ha de ser gestionada sense que es produeixin exclusions o discriminacions.

El nou concepte vol llevar el focus en les persones concretes i amplia una visió que redueix les respostes donades a la dicotomia de capacitat contra incapacitat. Posa èmfasi en la idea que tothom té capacitats, però el que varia és com es dona aquesta resposta i que aquesta diversitat es dona en cada individu.

1

Fitxa alumnat

Definició elaborada per la Convenció internacional de Drets de Persones amb Discapacitat (2012):

“La discapacitat és la situació que resulta de la interacció entre les persones amb deficiències previsiblement permanents i qualsevol de les barreres que limiten o impedeixin la seva participació plena i efectiva en la societat, en igualtat de condicions amb la resta de persones.”

Preguntes

1. *Coincideix aquesta definició amb la que tu has fet?*
2. *Quins elements canvia o incorpora?*
3. *Com creus que aquesta nova visió de la discapacitat fa canviar també l'atenció a les persones amb discapacitat? En quins elements es focalitza aquesta atenció?*

1

Escolta, reflexiona i actua

Activitat 3

Línia de la vida

Introducció al tema: Les persones que tenen una discapacitat intel·lectual reivindiquen la seva plena participació en la societat, ressaltant els aspectes que tenen en comú amb la resta de persones.

Recursos: Pissarra digital o projector per compartir el vídeo que es troba en aquest mateix document, paper ampli per a mural amb una línia de la vida i post-it o bé fulles petites i cinta adhesiva.

Número de participants: Entre 5 i 30 persones, depenent de la ràtio del grup classe.

Duració: Segons es vulgui utilitzar l'activitat.

Recomanació: Aquesta activitat es pot utilitzar com a introducció de totes les altres activitats, ja que es pot realitzar de forma bastant breu depenent de la importància que se li vulgui donar, si es vol realitzar debat o no... També es pot treballar en la mateixa sessió que l'activitat 4, com una única sessió.

Metodologia de l'activitat: Per aquesta activitat es proposa la realització d'un mural en el que cada persona de la classe escrigui la frase:

“El moment de la meva vida que mai oblidaré és...”

Després enganxar-ho al mural i completar l'activitat visualitzant conjuntament aquest vídeo de l'associació Plena Inclusión que treballa per la inclusió de les persones amb discapacitat intel·lectual:

https://youtu.be/UW_91zDiwqA

Un cop cadascú vist i vídeo i rellegit totes les frases del mural, es pot debatre sobre les diferents inquietuds i reptes que poden tenir les persones amb discapacitat intel·lectual pel que fa a la participació social.

1

Escolta, reflexiona i actua

Activitat 4

“Soy yo”

Introducció al tema: Les cançons moltes vegades van acompanyades de lletres a les quals no sempre parem atenció i que en canvi ens podem ajudar a reflexionar sobre el nostre entorn.

Recursos: Pissarra digital o projector que permeti reproduir el vídeo i la fulla amb la lletra impresa per cada alumna/e.

Número de participants: Entre 5 i 30 persones, depenent de la ràtio del grup classe.

Duració: Segons es vulgui utilitzar l'activitat.

Recomanació: Aquesta activitat es pot utilitzar com a introducció de totes les altres activitats, ja que es pot realitzar de forma bastant breu depenent de la importància que se li vulgui donar, si es vol realitzar debat o no... També es pot treballar en la mateixa sessió que l'activitat 3, com una única sessió.

Metodologia de l'activitat: El punt de partida d'aquesta activitat és la reproducció de la cançó a tot el grup, amb la lletra davant (distribuïda en primer lloc, la lletra es troba a la pàgina a continuació) per poder anar subratllant les paraules o frases més rellevants a mesura que s'escolta la melodia.

<https://youtu.be/8imqrCOAM40>

La reflexió conjunta final ha de servir per desxifrar els missatges que es volen transmetre a través de la cançó i en relació al tema que s'està treballant.

Quina és l'actitud que ens convida a tenir?

Què creiem que podem aprendre de les persones amb discapacitat intel·lectual?

Finalment, els nois i noies poden pensar també si coneixen altres cançons amb un contingut similar que podrien ajudar a transmetre el mateix missatge, tot encoratjant a tenir una actitud més favorable vers la diferència.

1

Soy yo

(Diversos artistas amb el taller de música del centre Asprodeme de Puerto Real)

*Vamos a ponerle más horas al día
Vamos a crecer para que haya más sabiduría
Vamos a dejar de querernos un poco más
y vamos a hechas una mano al que está atrás.*

*Vamos a quitarnos la rebeldía,
vamos a pelearnos con quien se lo merecía
vamos a cuidar la mano que da de comer
aunque tu alma de noche no duerma bien.*

*Vamos a olvidarnos de la hipocresía
Que si no valemos pa' vivir el día a día
acuérdate que mis ganas valen por dos
y a ti te dieron ventaja ya en la razón*

*Quiero enseñarte yo la valentía
Quedarme esperando mirando los días
Desde aquí, mirándote desde aquí.*

*Soy yo,
el que también quiere una vida soy yo,
El que ya sabe lo que quiere soy yo
El que no se queda escondido soy yo
Soy yo, soy yo, soy yo...*

*No soy de marte, tengo sintonía
Aunque me repitan las cosas dos veces al día
No sé quien tuvo la culpa ni la razón
Pero tengo una chapa de acero en el corazón*

*Yo quiero fiesta, quiero alegría
Quiero que te pongas en mi lugar una vez al día
Tengo derecho a elegir lo que yo quiero ser
Y que me quiten la venda que no se ve*

*Dame la mano tú serás la guía
Que yo agarre fuerte para saber lo que tu harías
Será mi piel la mitad de fina
Pero es que mi piel también se deja querer*

*Soy yo,
el que también quiere una vida soy yo,
El que ya sabe lo que quiere soy yo
El que no se queda escondido soy yo
Soy yo, soy yo, soy yo...*

*Déjame ser lo que yo quiera
Tengo gente que me ayudará la vida entera
Pero quiero hacerlo a mi manera
No tengo la facilidad que me decías
No sabías que al final lo conseguiría
(eeeeh que es lo que hago contigo?)
Si yo no sirvo para tener un enemigo
Déjame ser valiente
Seremos diferentes
Yo soy un ciudadano, como el resto de la gente
como el resto de la gente, como el resto de la
gente...*

*El que tiene todo lo bueno, soy yo
el que domina lo que opina, soy yo
todo lo bueno soy yo, soy yo
todo lo bueno soy yo, soy yo...*

1

Escolta, reflexiona i actua

Activitat 5

Descobreix el teu entorn

Introducció al tema: Existeixen moltes associacions que treballen amb persones que tenen discapacitat intel·lectual i amb les seves famílies.

Recursos: Ordinadors amb connexió a Internet.

Número de participants: Entre 5 i 30 persones, depenent de la ràtio del grup classe.

Duració: Una sessió (pot durar més, segons es dugui a terme).

Metodologia de l'activitat: Aquesta activitat la desenvolupen des d'un principi el propi alumnat amb el professorat com a guia, ja que és un procés circular.

En primer lloc, s'ha de distribuir la classe per grups de treball, d'un màxim de 4 alumnes.

Alumnat: Cada grup que hagi sorgit ha de realitzar una cerca de quines organitzacions existeixen en la població en la qual viuen. També informar-vos dels diferents serveis que ofereix l'ajuntament del vostre municipi per assegurar l'autonomia de les persones que tenen una discapacitat intel·lectual. Llavors contacteu amb alguna de les entitats (decidida per consens del grup) i proposeu una visita per conèixer de prop com aborden i treballen la participació social.

Professorat: Una vegada realitzada aquesta recerca, es proposa a l'alumnat preparar una entrevista als professionals o voluntaris que estan implicats en aquesta associació. Per preparar l'entrevista es pot utilitzar el següent enllaç com a guia:

<https://es.wikihow.com/hacer-una-entrevista-a-una-persona>

L'activitat finalitza amb una exposició a tot el grup del que s'ha après durant l'activitat sobre l'associació. També es pot elaborar un mural que reculli les diferents experiències.

2

Per seguir bategant

Una web

FEAPS (Confederació Espanyola d'Organitzacions a favor de les Persones amb Discapacitat Intel·lectual)

<http://www.feaps.org/>

Agrupació d'associacions sense ànim de lucre que treballen en l'àmbit de la discapacitat intel·lectual, tant amb les persones afectades com amb les seves famílies.

DINCAT

<http://www.dincat.cat/ca>

Agrupació d'associacions sense ànim de lucre que treballen en l'àmbit de la discapacitat intel·lectual, tant amb les persones afectades com amb les seves famílies.

Un llibre

El teu nom és Olga. Cartes a la meva filla

ESPINÀS, J. Ma. | 1986 | Barcelona, Edicions La Campana (36 edicions)

L'autor explica com és la seva filla amb síndrome de Down, reconeixent les dificultats, però també els aprenentatges sorgits d'aquesta experiència.

2

Una pel·lícula

Yo soy Sam

Director: Jessie Nelson | **2001** | **Durada:** 132 min.

Sam Dawson (Sean Penn) és un home amb discapacitat intel·lectual que haurà de lluitar per conservar la custòdia de la seva filla petita, ja que l'Estat considera que no està capacitat per fer-se càrrec de la seva educació. S'encarrega de la seva defensa una prestigiosa advocada, Rita Harrison (Michelle Pfeiffer), la qual té un desinterès i una fredor inicial que aniran canviant a mesura que coneix en Sam i descobreix l'amor que sent per la seva filla i comprova la determinació que té per defensar els seus drets com a pare.

Un material didàctic

ECOM

http://www.ecom.cat/castella/e42b4_educacio.html

Ecom ofereix al professorat de centres d'ensenyament ordinari (que tinguin o no algun alumne amb discapacitat física) assessorament per a la inclusió d'aquests alumnes a l'escola, així com informació sobre recursos educatius especialitzats, metodologies que faciliten la inclusió educativa i oferta de recursos específics.

3

Pistes Metodològiques

Activitat 1

En primera persona

L'objectiu de l'activitat és poder aproximar-se a la realitat de la discapacitat intel·lectual des de diferents perspectives, a través del testimoni directe de persones que estan implicades d'alguna manera amb aquest col·lectiu.

És important que facin molt bé aquesta primera aproximació per després donar resposta a la segona part de l'activitat que va més dirigida a conèixer quina és l'actitud que s'hauria de tenir en relació a aquest col·lectiu. Per fer això, es pot orientar la reflexió preguntant què creuen que pensa interiorment cadascuna de les persones que han dit cada una de les frases, en quines situacions s'han trobat o quin missatge ens volen fer arribar mitjançant aquestes paraules.

Si es desitja, també es pot portar a un terreny més personal fent una aproximació a la visió que ells tenen d'aquest col·lectiu i possibles experiències que tinguin.

Activitat 2

Discapacitat versus diversitat

Aquesta activitat permetrà comprovar la complexitat d'elaborar una definició que reculli tots els aspectes que estan relacionats amb la discapacitat intel·lectual i que es refereixi a l'àmbit amb una mirada respectuosa i integradora. Per aquest motiu és molt probable que les seves definicions siguin incomplertes i centrades en la persona. L'important és posar de manifest de la definició oficial que la intenció no és posar el focus en allò que la persona pot o no pot fer de forma aïllada, sinó en la interacció amb l'entorn.

Aquesta definició influirà sens dubte en la intervenció, doncs abordarà tant les estratègies que necessita la persona per interaccionar amb el seu entorn amb la modificació de l'entorn mateix per facilitar que la persona pugui desenvolupar al màxim les seves capacitats.

3

Pistes Metodològiques

Activitat 3

Línia de la vida

A través d'aquesta activitat es pretén que l'alumnat pugui adonar-se que aconseguir una integració dins la societat de les persones amb discapacitat no es limita només a l'assoliment dels hàbits quotidians. Tot i que depèn de cada cas, és important tenir present que l'autonomia personal passa també per la participació en diferents activitats que van més enllà de la satisfacció de les necessitats bàsiques, com ara oci, participació social i política, amics i parella, relacions sexuals...i que perquè això sigui possible és necessari que es respecti el seu ritme, se'ls informi del que succeeix i que se'ls tracti com ciutadans de ple dret.

Activitat 4

"Soy yo"

Aquesta activitat consisteix a reflexionar a partir del contingut d'una cançó creada per l'artista Raule i el taller de música del centre Asprodeme de Puerto Real. Això pot servir per adonar-nos que de la mateixa manera que socialment se'ns transmeten molts missatges negatius que no som capaços de controlar ni de filtrar, també pot succeir el mateix en el cas dels missatges positius i que per aquest motiu és important estar atents i ser crítics amb els missatges que es reben per diferents mitjans.

També és important veure que tothom té alguna cosa a ensenyar i a expressar. Per tal d'evitar caure en estereotips seria recomanable plantejar la pregunta referint-nos a casos concrets que coneguim i dels quals n'hagin après quelcom que no sabien. Per guiar una mica als nois i noies se'ls pot remarcar que aquests aprenentatges poden anar des de conèixer una manera diferent d'enfocar la vida, tenir més informació d'una malaltia, aprendre el llenguatge de signes.

Activitat 5

Descobreix el teu entorn

Aquesta activitat pot servir per conèixer de prop la realitat de les persones amb discapacitat intel·lectual i les seves famílies, però també permetrà acostar-se a entitats que treballen en l'àmbit local. Per aquest motiu és especialment important que les organitzacions que es vagin a conèixer no s'escullin segons l'impacte i el reconeixement social que tenen, sinó per la proximitat a l'entorn dels nois i noies.

Segurament s'adonaran que a prop del lloc on viuen hi ha persones implicades en l'atenció a les persones amb discapacitat intel·lectual i les seves famílies i que no les coneixien anteriorment. Això els pot motivar a portar a terme una tasca que impliqui donar a conèixer al seu entorn la tasca que estan duent a terme.